

KUR VĒL VAR AUDZĒT PĀRTIKU, JA NAV IESPĒJAMS SAMEKLĒT ĢIMENES DĀRZIŅU?

Izaicinājums

Daudzās Eiropas pilsētās ir sarežģīti sameklēt ģimenes dārziņu vai arī uz tiem ir gara rinda, turklāt pašvaldībās mēdz dot priekšroku zemes lietojumam apbūves vajadzībām.

1. izaicinājums: Kur var atrast alternatīvas vietas kopienas dārza ierīkošanai, ja pastāv zaļo teritoriju deficīts?

- vai var audzēt augus neparastās vietās?
- vai var izmantot publiskajā telpā uz asfalta novietotas kastes?
- vai ir citi varianti?

2. izaicinājums: Ja ir atrastas dažas piemērotas vietas, kā var tikt dota atļauja to izmantošanai?

Šī informācija domāta galvenokārt grupām, kas vēlas izveidot kopienas dārzu, bet nevar pilsētā atrast vietu ar piemērotu augsni, kurā varētu audzēt pārtikas produktus. Savukārt politikas veidotājiem minēti iemesli, kādēļ atbalstīt kopienas dārzu darbību netradicionālās vietās.

2. attēls – Skipa dārzs Londonā, Lielbritānijā. Foto: Silvio Kaputo

3. attēls – Skipa dārza siltumnīca Londonā, Lielbritānijā. Foto: Silvio Kaputo

Padomi dārzkopjiem

Alternatīvas tradicionālo ģimenes dārziņu vietām

Parasti dārzkopība notiek ģimenes dārziņos, kuri ir oficiāli paredzēti šādam mērķim. Tomēr var izmantot arī alternatīvas vietas, piemēram:

Teritorijas ar cietu segumu: tukšas un pamestas vietas var kļūt par dārziem. Piemērotu plastmasas vai koka kasti var piepildīt ar kompostu. Paaugstinātās dobes ir viegli izgatavojamas no kokmateriāla (var arī otrreizēji izmantojama kokmateriāla) vai ūdensdroša materiāla. Tikpat labi var izmantot citus speciāli gatavotus vai piemērotus konteinerus, piemēram, lielzmēra atkritumu konteinerus. Tie ir samērā viegli transportējami, tātad dārzu var pārvietot uz jebkuru piemērotu vietu.

Jumti: jebkurā pilsētā ir pieejami plakani jumti. Attiecībā uz šo vietu ir svarīgi vairāki aspekti. Jāpārbauda, vai jumts spēj izturēt papildu slodzi, jo augsne, it sevišķi piemirkusi, ir ļoti smaga. Dārzam jābūt brīvi pieejamam, un vietai jāatbilst veselības un drošības standartiem. Ja visi šie nosacījumi ir izpildīti, jumti var kļūt par ideāliem dārziem.

Skolu un slimnīcu dārzi: šīm iestādēm var piedāvāt izveidot savu dārzu izglītības, dziednieciskajiem un produktu audzēšanas nolūkiem. Šāda veida sadarbība ļauj iestādēm uzlabot

āra vides kvalitāti un samazināt uzturēšanas izmaksas.

Vertikālās virsmas: dārzam var izmantot jebkuru vertikālu virsmu. Pārdošanā ir pieejami atbilstoši konteineri (piemēram, www.woollypocket.co.uk). Savā blogā Marks Risdils Smits ir aprakstījis izaicinājumus, ar kuriem ir saskāries, mēģinot audzēt pārtiku uz savas mājas priekšējās sienas (<http://www.verticalveg.org.uk/my-growing-diary/>).

Šķēršļi

Jebkuru vietu, kurā spīd saule, potenciāli var lietot dārzkopībai. Tomēr eksistē dažādi pārvaramie šķēršļi. Tie ir:

Atbilstība pilsētas plānojumam: Lai iegūtu atļauju aizņemt izvēlēto vietu, ir jāuzsāk sarunas ar pilsētas plānotāju vai atbildīgajām iestādēm. Abām iesaistītajām pusēm ir ieguvumi no dārza ierīkošanas, un tas var palīdzēt panākt vienošanos. Pirmkārt, potenciālās vietas parasti ir pamestas, to izmantošana uzlabo apkaimi un šim mērķim nevajag pašvaldības investīcijas. Otrkārt, iniciatīva parasti piesaista vietējos brīvprātīgos, kuriem vēlama būšana sabiedrībā (piemēram, cilvēki gados vai sociāli izolēti cilvēki), un tas ir pašvaldības interesēs. Treškārt, ja vienošanās ir uz laiku, iespējams apiet īpašumtiesību jautājumus. Ja tiek apmierinātas zemes īpašnieka prasības, ir vieglāk panākt vienošanos.

Uzzini vairāk

Noderīga informācija

Zaļie jumti:

www.thegreenroofcentre.co.uk/

<http://livingroofs.org/>

www.greenroofguide.co.uk/

Jumta dārzi:

<http://www.gardeningknowhow.com/special/urban/creating-your-own-rooftop-garden.htm>

http://archives.rooftopgardens.ca/files/howto_EN_FINAL_lowres.pdf

<http://archives.rooftopgardens.ca/index.html%3Fq=en.html>

Paaugstinātās dobes:

http://carryongardening.org.uk/files/documents/How%20to%20build%20raised%20beds%20final_Nov08.pdf

<https://www.rhs.org.uk/advice/profile?PID=428>

Paštaisītas siltumnīcas:

<http://www.motherearthnews.com/diy/diy-greenhouse-zmaz09onzraw.aspx>

http://garden.org/howtovideos/index.php?page=video004_007

4. attēls – Princeses dārzi Berlīnē, Vācijā. Foto: Silvio Kaputo

5. attēls – Vertikālais dārzs Londonā, Lielbritānijā. Avots: <http://www.verticalveg.org.uk/my-growing-diary/>

Padomi dārzkopjiem

Pagaidu raksturs: Lai gan pagaidu raksturs var dot cerības izmantot zemi ilgāk, tomēr jāērēkinās, ka projekts pēc dažiem gadiem var beigties. Tādēļ iesaistītajiem cilvēkiem projekta laiku ir jāizmanto ciešu kontaktu izveidei un nākotnes plānošanai. Grupa un projekts var turpināties arī pēc zemes nomas termiņa beigām, ja tiek atrasta cita vieta vai mainīts projekta raksturs. Citiem vārdiem sakot, projekta īstenošanas process ir tikpat svarīgs, cik tā īstenošanas organizēšana, un tā var rasties dzīvotspējīgas alternatīvas.

6. attēls – Pagaidu siltumnīca – jumtu kopienas dārzs Londonā, Lielbritānijā. Foto: Silvio Kaputo

Informācija politikas veidotājiem

Nepieciešams radīt iespējas īslaicīgi izmantot teritorijas. Šis process ir uzsākts dažās Eiropas pilsētās, piemēram, Brēmenē, Vācijā, un tas ievērojami veicina degradētu teritoriju atjaunošanu.

Brēmenē vietējā pašvaldība ir vienojusies ar zemes īpašniekiem un padarījusi vienkāršāku procesu, kādā vietas tiek lietotas uz laiku.

Pašvaldībā rūpīgi jāapsver priekšrocības, ko sniedz ārtelpu pagaidu vai pastāvīga lietošana dārzkopībai. Piemēram, ja pieejamie līdzekļi publisko pakalpojumu veidošanai vai uzturēšanai sarūk, publisko telpu nodošana kopienas grupu rīcībā dod iespējas uzturēt šīs vietas bez pilsētas līdzekļiem.

Vietējā pārvaldībā ir jāpaātrina process, kas nepieciešams zemes lietojuma maiņai, piemēram, jumta dārziem.

Neizmantotās vietas būtu jākartē, un to pieejamība jādara zināma vietējām kopienām.

Uzzini vairāk

Noderīgas saites

www.zzz-bremen.de

Audzēšana uz vertikālas virsmas:

<http://www.verticalveg.org.uk/my-growing-diary/>

<http://www.livingwallart.com/category/do-it-yourself/>

Pašizgatavojama

hidroponika:

<http://www.diynetwork.com/how-to/outdoors/gardening/how-to-assemble-a-homemade-hydroponic-system>

<http://www.instructables.com/id/DIY-Hydroponics/>

7. attēls – kopienas dārzs Tempelhofas lidostā, Berlīnē, Vācijā. Foto: Silvio Kaputo

8. attēls – Paaugstinātās dobes – jumtu kopienas dārzs Londonā, Lielbritānijā. Foto: Silvio Kaputo

AUTORS

Silvio Caputo, University of Portsmouth
silvio.caputo@port.ac.uk

TULKOJUMS UN NOFORMĒJUMS LATVIEŠU VALODĀ

Kristīne Āboliņa², Latvijas Universitāte
Alisa Koroļova, Rīgas Tehniskā Universitāte
Madara Lece, Latvijas Universitāte
²autors saziņai: kristine.abolina@lu.lv

UZZIŅU LAPA | 1. IZDEVUMS | LATVIEŠU VALODĀ | PUBLICĒTS TIEŠSAISTĒ 2016. GADA 1. DECEMBRĪ

COST (European Cooperation in Science and Technology) ir starptautiskās sadarbības atbalsta programma, kas izveidota, lai Eiropas līmenī atbalstītu zinātnieku un pētnieku sadarbību dažādās zinātnes un tehnoloģijas attīstības jomās. Programmas mērķis ir atbalstīt galvenokārt pirms-konkurences pētniecību, kā arī pētījumus, kas risina aktuālas sabiedrības problēmas.

www.cost.eu

COST programmu finansē Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas atbalsta programma "Apvārsnis 2020"

Pateicība

Šī uzzīņu lapa balstās uz COST akcijas TU1201 projekta "Ģimenes dārziņi Eiropas pilsētās" izstrādātajiem materiāliem.

www.urbanallotments.eu

Pievienojies pilsētas dārziem Eiropā

<https://www.facebook.com/groups/825421310826607/>